

A magyarországi történelmi egyházak vezetői az Akadémia székházában

29.4.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

A vallási közösségek képviselőit a Magyar Tudományos Akadémia és az MTA Könyvtára alapításának 200. évfordulója alkalmából hívta meg Freund Tamás, az Akadémia elnöke a megújult Díszterem, valamint a „Borúra derű - A 200 éves Akadémia kincsei” címmel nyílt kiállítás és az Akadémia Művészeti Gyűjteményének közös megtekintésére.

Freund Tamás köszöntőjében kiemelte, hogy a jelenlévők nem vendégként érkeztek az Akadémia székházába, hanem itthon vannak. Sajátjukénak tekinthetik azt az intézményt, amelynek megalapozásához sok évszázad óta, gyarapodásához és fennmaradásához pedig az elmúlt két évszázadban a vallási közösségek vezetői és nagylelkű hívei oly sokszor és oly sokféleképpen járultak hozzá.

Az Akadémia alapításától fogva a második világháborúig a magyarországi egyházak és képviselőik folyamatosan szerepet vállaltak az ország tudományos életét szervező intézmény fenntartásában és működtetésében.

A keresztény egyházak mellett a zsidóság is hozzájárult az Akadémia működéséhez és gazdagodásához. 1847-ben a pesti izraelita hitközség a numizmatikus, régész és MTA-tag Érdy Jánostól megvásárolt, József nádorról elnevezett éremgyűjteményét ajándékozta az Akadémiának. A pesti zsidó orvosnövendékek köréből kiinduló Magyarító Egylet pedig orvosi és vallási tematikájú könyvekkel gazdagította a tudós közösséget.

A bőkezű egyházi pártfogók közül kiemelkedik az intézetalapító Fraknói (Frankl) Vilmos, akit nagyváradi kanonokként - Arany János lemondása után - 1879-ben választottak meg az Akadémia főtitkárává. 1889 és 1892 között másodtitkárként, 1892-től pedig igazgatósági tagként szolgált a Tudós Társaságot, 1907-ben az MTA tiszteleti tagja lett. Fraknói Vilmos nevéhez fűződik a vatikáni magyar kutatások elindítása, mely kezdeményezés 1894-re intézményesült a Római Magyar Történelmi Intézet keretei között. Főtitkárként támogatta az egyháztörténelmi, politikatörténelmi és diplomáciatörténelmi kutatásokat is.

Az Akadémia az azonnali problémamegoldásban is számíthatott az egyházi hozzájárulásokra. Például 1869 februárjában tűz ütött ki a palota padlásterében, amely átterjedt a harmadik emeleti helyiségekre is. Jekkelfalussy Vince székesfehérvári püspök az elsők között ajánlotta fel pénzadományát „ezen nemzeti sebnek némi, de mégis rögtöni enyhítésére”.

Forrás: Klement Judit (szerk.): *A Magyar Tudományos Akadémia mecénásai*. Budapest: HUN-REN BTK Történettudományi Intézet, 2024

Az Akadémia történetében a felekezetek nem kívülálló támogatók voltak, hanem társalkotók. Adtak pénzt, könyvet, kéziratot, éremgyűjteményt, kódexet, műtárgyat, alapítványt, díjat, szervezőmunkát, személyes tekintélyt és erkölcsi támogatást. Amikor kellett, gyűjtést szerveztek. Amikor kellett, közbenjártak. Amikor kellett, segítettek a veszteségek után újjáépíteni .

Freund Tamás elsőként gróf Teleki József, az Akadémia első elnökének nevét említette, aki

református egyházi tisztségeket is viselt, és aki a jelentős anyagi támogatás mellett családjá 30 ezer kötetes könyvtárának felajánlásával megteremtette az Akadémiai Könyvtár alapját. Ez a gesztus ma, 200 év távlatából is példázza, hogy a könyv, a tudás és a közösség szolgálata miként kapcsolódhat össze egyetlen nagyvonalú tettben.

Freund Tamás köszöntője ide kattintva olvasható.

Az elnöki köszöntő után Székely János, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke idézte fel II. János Pál „Fides et Ratio” kezdetű enciklikáját, amely szerint a hit és a tudás olyan, mint két szárny, amelyek az emberi lelket, szellemet felemelik az igazság szemlélésére. A kettő között harmónia van, mert mindkettő ugyanazt a valóságot kutatja, próbálja megfejteni, kibontani különböző utakon.

A történelmi egyházak vezetői a program részeként megtekintették a *200 év kincsei* című kiállítást, amely az Akadémia, rajta keresztül Magyarország 19-20. századi történetének fontosabb eseményeit, kimagasló személyiségeit mutatja be a nagyközönségnek ritkán látható kéziratok, képek és műtárgyak révén.

Az eseményen jelen volt a katolikus egyház képviselőjében Székely János szombathelyi megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek metropolita, Kocsis Fülöp hajdúdorogi görögkatolikus érsek metropolita, Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök, Varga Lajos váci nyugalmazott segédpüspök, Takáts István, veszprémi érseki általános helynök, valamint Grósz Andor, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke, Kriza János, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöki helynöke, Keczkó Pál, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke, Próhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője. Steinbach József, a Magyarországi Református Egyház Dunántúli Református Egyházkerületének püspöke, a Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkes elnöke hivatali elfoglaltságai miatt nem tudott személyesen részt venni az akadémiai programon, de mint írta: „a kezdeményezést imádságában hordozta”.

https://mta.hu/mta_hirei/a-magyarorszag-tortenelmi-egyhazak-vezetoi-az-akademia-szekhazaban-115354